

Inriktningsdokument

Energiomställning Fyrbodalsregionen

Fyrbodals
kommunalförbund

Innehåll:

- 03. Inriktningsdokument
Energiomställning
- 04. Portalparagraf
- 05. Portalparagraf, fortsättning
- 06. Övergripande inriktningar
- 07. Inriktning 1
- 08. Inriktning 2
- 09. Inriktning 3
- 10. Inriktning 4
- 11. Styrkan i Fyrbodalsregionen

Energiomställning Fyrbodalsregionen

Energisystemets utveckling under de kommande decennierna kommer att vara avgörande för Fyrbodalregionens möjligheter att utveckla välfärden, stärka sin attraktionskraft och långsiktigt möta framtidens behov. Samhället behöver minska utsläppen, hantera klimatförändringarna, säkra näringslivets konkurrenskraft och kommunernas långsiktiga stabilitet samt bygga motståndskraft i en tid präglad av ökade risker för kris och krig. Dessa utmaningar kan inte mötas var för sig utan kräver samordnade politiska vägval och ett långsiktigt ansvarstagande på alla nivåer.

Elektrifieringen av industrier, transporter och samhällsfunktioner är en central del av omställningen till ett fossilfritt samhälle. Samtidigt behöver elektrifieringen ske som en del av ett robust och flexibelt energisystem, där flera kraftslag, energilagring, och flexibla lösningar samverkar. Ett fortsatt beroende av fossila energikällor innebär sårbarheter, begränsar näringslivets utvecklingsmöjligheter och försvagar samhällets beredskap.

Kommunerna har en central roll som planerare och möjliggörare i omställningen. Utan ett tydligt politiskt ledarskap i översiktsplanering, energiplanering och markanvändning riskerar omställningen att fördröjas, viket kan leda till att nödvändiga investeringar och etableringar uteblir.

Behovet av fossilfri energi, tillräcklig och robust överföringskapacitet ökar snabbt samtidigt som energisystemet blir mer komplext. Detta kräver ett proaktivt och samordnat agerande mellan kommuner, näringsliv, energibolag, nätägare, civilsamhälle och myndigheter.

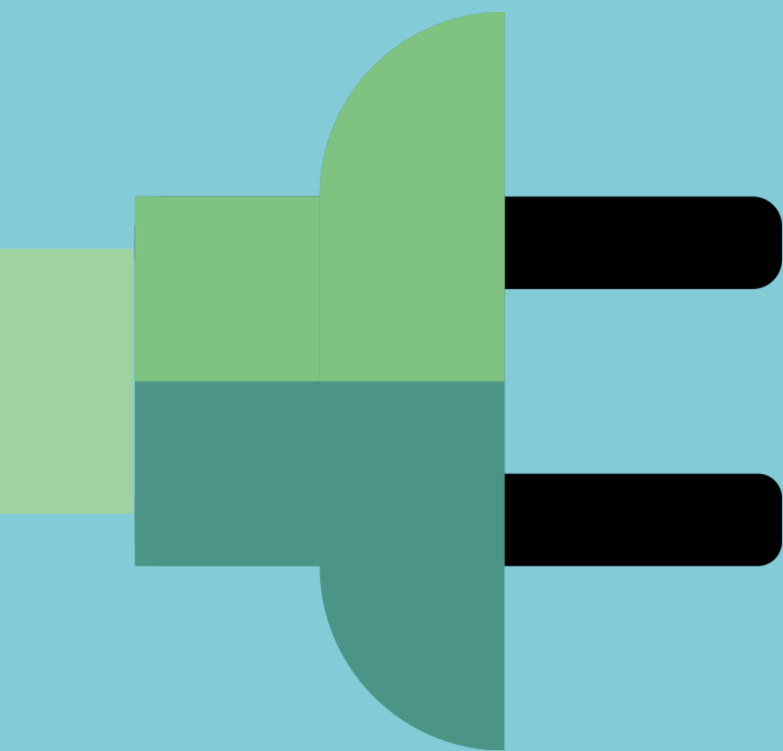
Ett robust energisystem är en grundläggande del av totalförsvaret och en strategisk samhällsekonomisk förutsättning. Investeringar i energieffektivitet, energiproduktion, infrastruktur och flexibilitet stärker konkurrenskraften, minskar samhällets sårbarhet och bidrar till långsiktig försörjningstrygghet. Därför måste robusthet och motståndskraft vara integrerade delar av energiomställningen.

Inriktningsdokument Energiomställning anger en gemensam politisk viljeriktning för hur Fyrbodalregionens 14 kommuner ska accelerera omställningen mot ett fossilfritt, konkurrenskraftigt och motståndskraftigt samhälle.

Dokumentet fungerar som strategisk kompass för kommunal och delregional energiplanering samt är ett stöd för näringslivsutveckling och samhällsbyggande.

Dokumentet ska bidra till att stärka Fyrbodals attraktionskraft i en tid av hårdnande konkurrens om investeringar, kompetens och resurser.

”Fyrbodals accelererar energiomställningen för en fossilfri, robust och konkurrenskraftig framtid.”

Portalparagraf

Portalparagrafen, ”Fyrbodals accelererar energiomställningen för en fossilfri, robust och konkurrenskraftig framtid”, uttrycker den gemensamma viljeinriktningen och ambitionsnivån. Den utgör en strategisk utgångspunkt som behöver följas av handlingsplaner, samverkan och konkreta gemensamma insatser för att få genomslag i praktiken.

Fyrbodals är en av fyra delregioner i Västra Götalands län och en viktig producent av förnybar energi, framför allt genom vattenkraften i Göta älv och vindkraft i delregionens nordvästra delar. Läget mellan Skagerrak och Väneren, tillgången till viktiga naturresurser samt ett differentierat näringsliv ger delregionen särskilda möjligheter – men också ansvar – i energiomställningen.

De tre stadskärnorna, Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla utgör en av Sveriges tio största befolkningscentra. Tillsammans med delregionens kommuner bidrar de med olika, kompletterande styrkor.

Flera företag och verksamheter i Fyrbodalsregionen utgör strategiskt viktiga delar av Sveriges totalförsvaret, med funktioner som säkerställer nationell försörjningsförmåga

inom viktiga sektorer. Delregionen utmärks av en stark industriell tradition, där erfarenheter från fordons- och varvsindustrin lagt grunden för en modern och innovativ ingenjörskultur. Det skapar unika förutsättningar för teknikutveckling och robusta leverantörsled, vilket stärker både regional och nationell beredskap.

Delregionen är en viktig transitregion med omfattande godsflöden och tunga transporter längs de båda Europavägarna, E6 och E45. Detta medför betydande klimatutmaningar kopplade till utsläpp från vägtransporter. Regionen rymmer också flera elintensiva industrier, liksom industrier med betydande klimatpåverkande utsläpp där fortsatt elektrifiering är en förutsättning för framtida konkurrenskraft och långsiktigt stabila arbetstillfällen.

Inriktning

Inriktningsdokumentet beskriver hur våra 14 medlemskommuner i Fyrbodalsregionen vill arbeta för att uppnå portalparagrafen genom fyra övergripande inriktningar.

1.

Vi vill stärka energiinfrastrukturens kapacitet och robusthet

2.

Vi vill möjliggöra ny fossilfri energiproduktion och energilagring

3.

Vi vill stimulera innovationer och ny teknik för att uppnå ett mer energieffektivt samhälle

4.

Vi vill positionera Fyrbodal som en attraktiv region för investeringar, etableringar och kompetens

Vi vill stärka energiinfrastrukturens kapacitet och robusthet

Elnäts- och energiinfrastrukturens kapacitet och funktion är kritiska förutsättningar för klimatomställning, näringslivsutveckling och totalförsvaret. Utmaningar kopplade till kapacitet och effekt behöver därför mötas utifrån ett bredare samhällsekonomiskt perspektiv än enbart ny fysisk utbyggnad. Genom ökad flexibilitet, digitalisering, bättre utnyttjande av befintlig infrastruktur samt lokala energisymbioser och energigemenskaper kan kapacitet frigöras, investeringar optimeras och kostnader begränsas.

Ett helhetsorienterat angreppssätt stärker försörjningstryggheten och bidrar till ett effektivt och robust energisystem som långsiktigt stödjer konkurrenskraft, välfärd och attraktivitet.

Inriktningen innebär att vi verkar för:

- Samordnade och tydliga rutiner för handläggning av markupplåtelser, bygglov och andra tillstånd som krävs för nya energianläggningar och energiinfrastruktur.
- Utveckling av regelverk och incitament i en riktning som gynnar lokala och delregionala behov och ambitioner genom aktivt påverkansarbete.
- Skapandet av strukturer för lokal och regional samverkan kring kapacitetsfrågor och proaktiv nätutveckling för att utveckla gemensamma arbetssätt och prioriteringar med berörda aktörer.

2.

Vi vill möjliggöra ny fossilfri energi- produktion och energilagring

Energiomställningen förväntas bidra till en kraftigt ökad elektrifiering av industri, transporter och samhällsfunktioner, vilket i sin tur ställer ökade krav på tillgången till fossilfri elenergi. Detta behöver hanteras genom en samverkan mellan stor-, och småskalig energi-
produktion. I kombination med lagring bidrar detta till ett flexibelt och motståndskraftigt energisystem. En sådan mångfald i produktion och lagring stärker försörjningstryggheten, minskar sårbarheten vid störningar och bidrar till ökad motståndskraft.

Genom att sprida energiproduktion och lagring geografiskt skapas även bättre förutsättningar för regional utveckling och ökad attraktionskraft för både invånare och näringsliv.

Inriktningen innebär att vi verkar för:

- Gemensam delregional planering för framtida energiförsörjning som visar på behov och prioriteringar för att samordna energiproduktion och nätutbyggnader.
- Tidig identifiering av möjligheter och hinder för ny fossilfri energiproduktion och energilagring.
- Lokal förankring genom aktiv dialog och delaktighet kring nya projekt för fossilfri energiproduktion och energilagring.

Vi vill stimulera innovationer och ny teknik för att uppnå ett mer energieffektivt samhälle

Ett hållbart och robust energisystem kräver mer än ökad energiproduktion och nätutbyggnad. Energieffektivisering, flexibilitet och digitalisering är avgörande för att möta den ökande elektrifieringen. Sektorskopplingar innebär att olika delar av energisystemet – såsom el, värme, transporter och energilagring – samverkar så att energi kan användas där den gör mest nytta och vid rätt tid. Genom att koppla samman produktion, lagring och användning kan belastningen på energisystemet minska och försörjningstryggheten stärkas.

Fyrbodalsregionen, med starka utvecklingsmiljöer, näringsliv, akademi, kommuner och innovationsaktörer, har goda förutsättningar att fungera som en arena för utveckling och tillämpning av sådana lösningar, vilket stärker regionens motståndskraft och attraktionskraft.

Inriktningen innebär att vi verkar för:

- Effektivare energisystem genom ökade möjligheter till sektorskopplingar.
- Ökad flexibilitet och energieffektivitet på användarsidan.
- Gemensamma testmiljöer, där nya idéer och lösningar kan prövas, till exempel ny teknik, tjänster eller arbetssätt – innan de används i större skala.
- Utveckling av energigemenskaper som ger olika aktörer möjlighet att samverka kring lokal energiproduktion, lagring och flexibilitet.
- Cirkulära lösningar och industriella symbioser där olika aktörer samverkar kring energi, restflöden och resurser.

4.

Vi vill positionera Fyrbodal som en attraktiv region för investeringar, etableringar och kompetens

Fyrbodalsregionen har betydande förutsättningar i form av ett differentierat näringsliv, strategiskt viktiga verksamheter och en lång industriell tradition. Att positionera Fyrbodalsregionen som en attraktiv region för investeringar, etableringar och kompetens handlar därför både om att värna och utveckla det befintliga näringslivet och om att skapa goda förutsättningar för nya företagsetableringar och fler arbetstillfällen. En tillförlitlig och hållbar energiförsörjning är en central del i detta. Genom att tydliggöra sambandet mellan lokal och regional energiproduktion, distribution och samhällsutveckling kan en bred förankring skapas, där energiomställningen upplevs som en möjlighet för lokal utveckling, ökad sysselsättning och stärkt attraktivitet i hela delregionen.

Inriktningen innebär att vi verkar för:

- Gemensam prioritering av strategiska områden för företagsetableringar.
- Strukturerad dialog och delregionalt prognosarbete tillsammans med företag av strategisk betydelse och andra berörda aktörer utgör grund för tidig behovsidentifiering, gemensam lägesbild och samordnade planerings- och prioriteringsprocesser.
- Stärkt kompetensförsörjning för att klara energiomställningen.
- En gemensam berättelse om energiomställningens betydelse för, jobb och välfärd, trygg energiförsörjning, ökad motståndskraft och delregionens långsiktiga attraktionskraft.

Fyrbodals kommunalförbund samlar 14 kommuner som vill utveckla regionen tillsammans. Genom samarbete skapar vi smartare lösningar, starkare nätverk och bättre förutsättningar för framtiden.

Vi tror på kraften i mångfald och delaktighet. Hos oss har varje röst betydelse och varje perspektiv räknas. Det är i mötet mellan olika erfarenheter och idéer som vi hittar vägar framåt.

Tillsammans gör vi det enklare att samarbeta över kommungränserna – tar vara på olikheterna och omvandlar dem till gemensam styrka. Tillsammans bygger vi ett Fyrbodal där engagemang, kunskap och tillit växer och där helheten alltid är större än summan av delarna.

